

50 keer Ronde van Essen 1973-2022

Van 22 tot 27 augustus 2020 liep de Ronde van Essen voor de 50e keer door de zes wijken van onze gemeente. Daarmee maakt de Ronde deel uit van het gemeentelijk cultureel erfgoed. Bij deze gelegenheid moeten we natuurlijk het verhaal vertellen van de vorige 49 edities. Bij de 20e Ronde werd het voor de eerste keer opgetekend door Rudi Smout, vijf jaar later nam Wim Besters de pen over. Bij de 30e en 40e uitgaves werd het verhaal geactualiseerd, met dezelfde auteur als voor deze editie¹. Veel leesplezier !

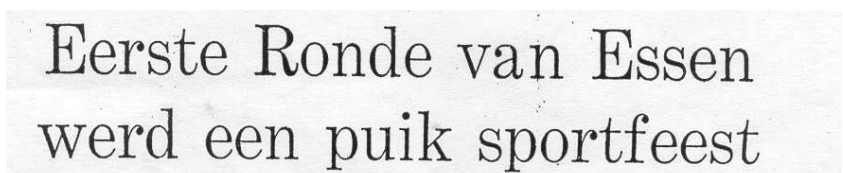
Van Itegem naar Essen

Veel Essenser dan de Ronde van Essen kan iets niet zijn. Toch lag de oorsprong eigenlijk elders. De inspiratie voor de Ronde van Essen kwam uit Itegem, tegenwoordig een deelgemeente van Heist-Op-Den-Berg. Daar werd de Ronde in 1955 gesticht door de latere amateurwielrenner en sportarts Toon Goossens -toen 12 jaar oud- die de eerste tien jaar de kar van de Ronde trok, samen met onder meer zijn broer Cas Goossens, de latere journalist en administrateur-generaal van de BRT. Inspiratie vonden de stichters in de Ronde van Frankrijk die hen aanzette tot het houden van loopkoersen rond conservenfabriek l'Abeille². In Itegem werd in 2008 voor de laatste keer een zevendaagse Ronde georganiseerd, maar in 2013 kwam een vierdaagse kermisloop in de plaats. In de naburige dorpen Beerzel, Hallaar en Wiekevorst vinden tot op vandaag "Rondes" naar Itegems model plaats.

Essen ligt natuurlijk een eindje van Itegem vandaan. Maar toen Jef Smets de Zuiderkempen, waar hij van 1962 tot 1967 onderpastoor was, voor de Noorderkempen ruilde en in de Onze-Lieve-Vrouwparochie in Essen werd aangesteld, bracht hij het concept van de Ronde mee. Hij sprak er burgemeester Herman Suykerbuyk en schepen Karel Van den Bergh over aan. En die trokken er in januari 1973 mee naar Frans Schrauwen, die toen voorzitter was van de Jeugdraad, en naar de kerngroep van jeugdhuis Thor. De Jeugdraad zou de organisator van de Ronde worden, maar stelde één duidelijke voorwaarde : alle middelen, ook de financiële, moesten van het gemeentebestuur komen. De burgemeester stemde ermee in en met een aantal vrijwilligers die nog actief waren in het jeugdwerk of recent daarmee waren gestopt werd de eerste Ronde uitgewerkt.

De eerste Ronde

In augustus was het dan zover. De wedstrijdleiding van de eerste Ronde van Essen kwam in handen van Theo Van Thillo en Jan Van Loon. Ludo Pockelé werd de Essense Cas Goossens, want die stond in Itegem achter de microfoon. Pockelé zette zijn Renault R4 in als omroepwagen en verzorgde de commentaar met behulp van de installatie van Harry Schrauwen. Net zoals in Itegem kwam er een krantje, en Piet Nuijten en Guy Van den Broek vormden de eerste redactie.

Eerste Ronde van Essen
werd een puik sportfeest

Gazet van Antwerpen zag dat het goed was.

Onder meer Fons Jaspers, Frans Hertogs en Gust Hermans zorgden voor het parkoers. Cois Van Hooydonck, Jef De Backer en Alain Hollevoet stonden achter de toeg. Ook Jos Van Loon, de latere architect, trok meer aan de kar. Albert Van Meel, gemeentelijk werkleider, zorgde in zijn vrije tijd voor het materiaal, en zette daar een oude brandweerwagen voor in. Die ging niet meer zo snel, zodat Broeder Berno die ook meehielp hem met zijn brommertje steevast voorbijstak. Van Meel kreeg zelfs een boete van de Rijkswacht omdat hij op de Moerkantsebaan... te traag reed. Na tussenkomst van burgemeester Suykerbuyk werd ze gelukkig kwijtgescholden.

De Ronde-avonden werden afgesloten in een café in de wijk waar gelopen werd : bij de Smid in Hoek, bij Irma Elst (Vlaamsche Leeuw) in Wildert, bij den Pjieter (nu De Gaffel) in Horendonk en uiteraard in jeugdhuis Thor. Het café deed ook dienst als

¹ Met dank aan de nalezers, en in het bijzonder Roel Bevers, Frans Schrauwen, Rudi Smout en Jasper Van Landeghem, voor hun aanvullingen en opmerkingen. Voor mogelijke fouten of onzorgvuldigheden is evenwel alleen de auteur verantwoordelijk.

² Zie Leo Buts, "De Ronde van Itegem en zijn roots" in De Swanekoerier jaargang 39 nummer 5, Heist-Op-Den-Berg, Heemkring Die Swane.

redactielokaal, waar de redactie al 's middags postvatte. Een belangrijke voorwaarde was ook dat er een biljart moest staan; de lange uren moesten immers opgevuld worden.

Er werd vijf dagen gelopen in vijf verschillende wijken, zoals dat nu nog steeds het geval is. En op zaterdag vond de finale plaats. In samenspraak met dokter Wim Schrooyen werden de gepaste afstanden voor de verschillende leeftijden bepaald. Voor de winnaars waren er een gele trui, medailles en een bloemstuk. Albert Van Meel en Broeder Berno zorgden voor enkele "levende prijzen" en bakker Kamerling zorgde voor taart. De medewerkers sloten af bij schepen Karel Van Den Bergh en zijn vrouw Julia thuis, waar er eentje werd gedronken op de geslaagde Ronde, om vervolgens de nodige plannen te maken voor de volgende editie. De Essense jeugd in de laatste week van de schoolvakantie in elke wijk samenbrengen voor een sportief evenement waar "deelnemen is belangrijker dan winnen" vooropstond, om zo de terugkeer naar de schoolbanken wat te verzachten bleek een succesvolle aanpak. De Ronde van Essen was vertrokken.

De Ronde loopt

De Ronde van Frankrijk mag dan wel mee als inspiratie hebben gediend, veel fietsen zijn aan de Ronde nooit te pas gekomen, tenzij als volgfietser om eventueel gevallen lopertjes op te lappen of op te rapen. De Ronde van Essen is een loopronde. In de

Achter de Oude Pastorijs in 1975.

eerste jaren werd met dat lopen een beetje geëxperimenteerd : zo stond in 1973 een individuele tijdrit op het programma en in 1974 een afvallingskoers. Maar na enkele jaren viel het geheel in een meer definitieve plooi. In Wildert werd op maandag van start gegaan met een stratenloop, ook wel "marathon" genoemd – tot die naam vooral de kleinste deelnemers of hun ouders begon af te schrikken. Vervolgens trok de Ronde naar Hoek voor het zaklopen en naar Heikant voor de rekkenkoers. In Horendonk stond het zigzaglopen op het programma en in Statie de hindernissenkoers. De slotdag in het centrum heette sprint, veldcross of gewoon "finale".

Aan die succesformule veranderde in de loop der jaren erg weinig. Van 1992 tot 1995 werd in Wildert in de Duintjes een bosloop gehouden, maar dat bleek wat te ver van het dorp verwijderd en het werd er 's avonds ook te vroeg donker. En in 2012 verwisselden het zaklopen en de

hindernissenkoers van plaats, zodat de hindernissen nu in Hoek op het menu staan, terwijl de zak in Statie wordt aangetrokken. De reden daarvoor was erg pragmatisch : de scouts van Essen-Centrum sjoeren traditioneel de hindernissen, maar net dat weekend stond vaak de Herfstontmoeting, een nationale bijeenkomst van scoutsleiders, op het programma. Zodat er niet altijd meer genoeg volk was om de hindernissen af te breken en de sjoerpalen terug netjes op te bergen. En zakken opruimen is nu eenmaal wat minder werk dan een klimrek uit elkaar halen !

Zes wijken

Af en toe veranderde wel de plaats waar gelopen werd, behalve in Horendonk en Statie. In Hoek verhuisde de Ronde in 2004 van de Blokskeshoeve van Willemsen waar in de schapenwei werd gelopen, naar de terreinen aan het College. Daardoor viel een extra moeilijkheid weg, want wie in Hoek snel uit de zak was gekropen kon sommige jaren alsnog uitglijden op de schapenkeutels ! Maar de Ronde vertrok er ook mee uit het dorp van Hoek, en dat wordt door sommigen nog steeds betreurd. In Wildert werd het oorspronkelijk stratenparkoers in de Rooiendamlaan dat eigenlijk net iets te lang was dus eerst ingeruild voor het bos, later vond de Ronde zijn thuisbasis iets op een nieuw parkoers in de Kleiputtenlaan. En in het Centrum werd in de beginjaren achter het gemeentehuis gelopen, en nadien meestal achter de Oude Pastorijs. Dat terrein lag er soms erg slecht bij, of er vond een ander evenement plaats, zodat moest uitgeweken worden naar het naastgelegen Jeugdheem.

Start in Wildert in 2015.

Omdat de Ronde wel van dag tot dag maar niet van jaar tot jaar verhuist zijn heel wat parkoersen zo in het geheugen van iedereen gegrift dat de medewerkers ze bijna op automatische piloot kunnen rechtzetten. Met talloze nadarhekken, en met piketten en daartussen roodwit lint of oranje touw, wordt voor elk parkoers een basis gelegd. Dat vergt alleen in Horendonk nog echt denkwerk, want na een zig moet een zag volgen. Een startlijn en een aankomstlijn zijn ook noodzakelijk. De hindernissen op dinsdag moeten er al vooraf staan. En het gemeentebestuur heeft speciaal voor de Ronde enkele antieke nadarhekken opzijgezet die op woensdag in Heikant kunnen

worden gebruikt voor de rekkenkoers. Voor vrijdag mogen de zakken niet vergeten worden. Dat is het zowat, behalve dan voor de finaledag : waar in Essen-Centrum in de beginjaren een strenge lijn werd gevolgd en de "sprint" om een rondje zonder franjes vroeg leven de parkoersbouwers zich net daar tegenwoordig wat vaker uit, met allerlei fantasietjes.

Ook naast het parkoers moet er natuurlijk nog wel wat opgebouwd worden. Enkele straten moeten worden afgesloten, en de burens daarvan worden in de dagen voordien steevast met een briefje verwittigd. Af en toe moet er toch eens aangebeld worden om een geparkeerde auto te verplaatsen. In sommige wijken wordt een wc-wagen voorzien, elders wordt de toegang tot het toilet op een andere manier verzekerd. De omroepwaggen krijgen een plaatsje en er worden luidsprekers opgehangen. De inschrijvingstafels worden, al dan niet onder een tentje, geplaatst. De toog krijgt een plekje en op zaterdag wordt er een heus terras opgebouwd. Toch elke dag weer een huzarenstukje, die opbouw.

Geen Ronde zonder lopers

In de eerste Ronde waren er drie reeksen : 9- tot 10-jarigen, 11-tot 12-jarigen en 13- tot 14-jarigen. Die leeftijdsgrens van 14 kwam uit Itegem, maar werd al in 1974 losgelaten : de 15- tot 16-jarigen kwamen erbij, en ook de 7- tot 8-jarigen kregen een eigen reeks. Nog een jaar later mochten ook de 16-plussers meelopen. In de praktijk mochten 6-jarigen al snel ook meedoen, maar een eigen reeks voor de 5- en 6-jarigen kwam er pas in 1996. Ooit was er ook een reeks 25+, later een afzonderlijke reeks voor de medewerkers, en ook een speciale reeks voor G-sporters hield het enkele jaren vol. Een meer vaste waarde bleken de reeksen voor de mama's en de papa's, die vanaf 1999 worden ingericht. Maar de ouders waren er al veel eerder bij : al in de derde Ronde stond er een volkscross voor hen op het programma van zaterdag. Daarbij konden dan voor één keer de rollen worden omgedraaid, met de kinderen die hun ouders konden aanmoedigen, in plaats van andersom.

De deelnemers van die volkscross werden nooit meegeteld in de "officiële" deelnemersaantallen van de Ronde. Die gingen de eerste jaren in stijgende lijn. In 1973 telde de organisatie 60 lopers, maar al in 1976 ging het aantal boven de 300. Dat niveau kon niet worden vastgehouden. Begin jaren 1980 schommelde het aantal lopers rond de kaap van 200. Gestaan nam het aantal inschrijvingen af tot 130 in 1988. De concurrentie van de toenmalige sportweek van de gemeente zat daar beslist voor iets tussen, maar de fut bleek ook wat uit de Ronde.

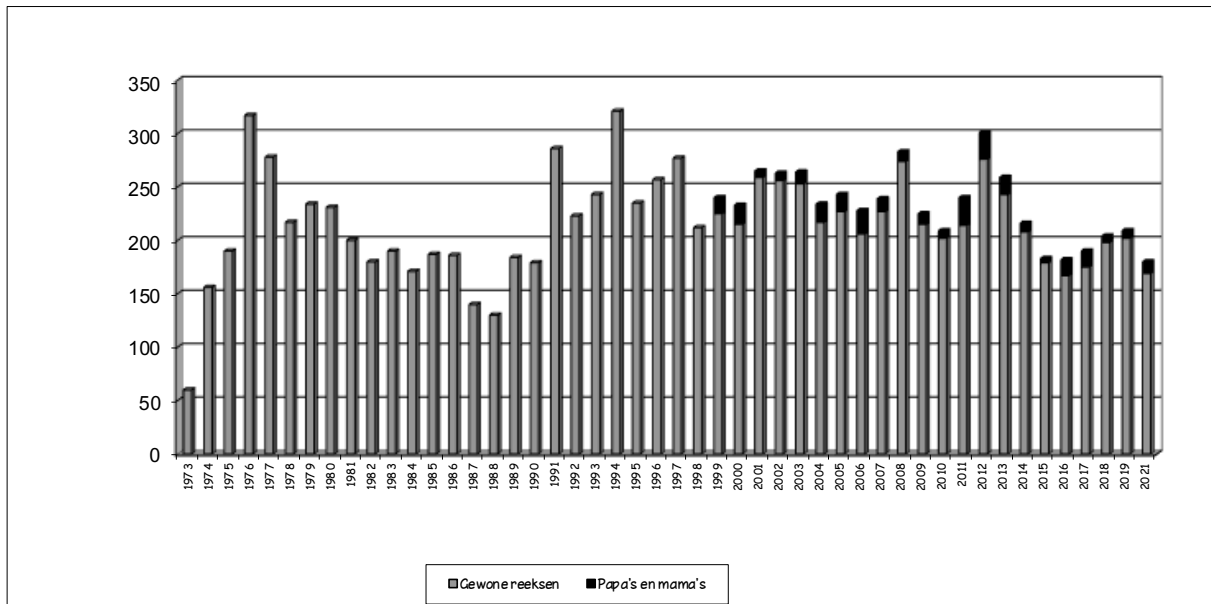

Hindernissen in Statie in 1996.

In 1989 werd besloten de Ronde te vernieuwen : er kwamen nevenactiviteiten naast het lopen en er werden nieuwe medewerkers gezocht. Dat bleek een schot in de roos. In 1989 stonden terug 184 jongeren aan de inschrijvingstafel en twee jaar later overschreed men opnieuw de kaap van 200, met maar liefst 286 deelnemers. In 1994 werd het

deelnemersrecord van 1976 naar de tabellen verwezen, 321 rugnummers van “Gazet van Antwerpen” werden er dat jaar uitgedeeld. Dat bleek moeilijk te herhalen : er brak een lange periode aan met deelnemersaantallen die schommelden tussen 210 en 280 – als we de mama’s en papa’s meerekenen werd in 2012 nog één keer de 300 gehaald. Vanaf 2014 en zeker 2015 zette zich een nieuwe structurele daling in, met 167 “niet-papa/mama-lopers” in 2016 als voorlopig nieuw dieptepunt.

Deelnemers aan de Ronde van Essen per Jaar (alle reeksen die de hele week lopen, zonder volkscross)

Aandacht ! Aandacht !

Aan de promotie zal het nochtans nooit gelegen hebben. De Ronde verspreidde affiches en werd aangekondigd op de geschilderde gemeentelijke aankondigingsborden, of plaatste zelf borden in het Essense straatbeeld. Sinds een jaar of tien wordt ook stoepkrijt ingezet. Een brief met de tekening van de kleurwedstrijd, en later een volwaardige folder, werd in de klas uitgedeeld tijdens de laatste schoolweken of ging mee met de reclameblaadjes. De Ronde werd aangekondigd in de “gemeentelijke berichten”, de lokale pers en door de Essense jeugdbewegingen.

Zaklopen in Hoek in 2003.

Gedurende vele jaren reed op de zondag vóór de Ronde en elke dag tijdens de Rondeweek ook een omroepwagen door de hele gemeente. Vaak bemand door Jos Konings, later door andere vrijwilligers die zich overdag konden vrijmaken. Tot in de jaren 2000 werd dezelfde installatie gebruikt die 's avonds ook op de Ronde kon dienen, en werd de reclame “live” ingesproken, en dus niet op een bandje opgenomen. Dat maakte het

ook mogelijk om de publiciteit zéér gericht te maken en Marcske of zijn moeder rechtstreeks aan te spreken en op te roepen om mee te lopen. Ook andere nuttige informatie, los van de Ronde, kon uiteraard meegegeven worden, bijvoorbeeld om een plaatselijk café te verwittigen om alvast een pintje koud te zetten. Soms moest het snel gaan en werd Essen wat “in de rapte” doorkruist, zodat de Essenaren eigenlijk alleen “Ronde van Essen” konden opmaken uit de woordenvloed. Maar dat was natuurlijk wel de kern van de boodschap : de Ronde is weer in het land !

Publiciteit vertrekt namelijk van herkenbaarheid. Sinds 2000 heeft de Ronde daarom ook een eigen logo, waarin een loper, een “ronde”, een verwijzing naar het logo van de Jeugdraad en naar de zes wijken waarin gelopen wordt, duidelijk herkenbaar zijn. Met dat logo werd ook een hele lijn van Rondeproducten opgestart : blauwe t-shirts voor medewerkers en lopers – in navolging van de witte exemplaren die in de jaren 1990 werden geproduceerd, petjes, polsbandjes, stopwatches, brooddozen, balpennen, sportzakken... Ze werden soms verkocht, maar meestal via de prijzetafel uitgedeeld. Want wat is nu leuker dan als prijs van de Ronde een echt Ronde-item mee naar huis te nemen ? Voor de medewerkers werd overigens ook een warme trui aan de garderobe toegevoegd; ondanks de voortschrijdende klimaatopwarming durft het eind augustus 's avonds al eens flink af te koelen...

Voor het plezier en voor het geel

Het klasement van de Ronde zou door broeder Guido Bex in 1979 zijn vastgelegd, al vermoeden we dat ook dat grotendeels uit Itegem werd geërfd. Het is een eenvoudig systeem, dat toelaat om uit te rekenen hoeveel punten er nodig zijn om de tegenstanders achter zich te houden in het algemeen klasement. Of ook al eens om afspraken te maken om de eerste of een andere podiumplaats te delen, want bij gelijke punten hanteert de Ronde gewoon het ex aequo-principe, zonder ingewikkelde bijkomende regels. De basis van het klasement is als volgt : de winnaar krijgt één punt, de tweede twee en zo verder. Wie een dag niet meeloopt, wordt niet alleen een plaatsje achter de laatste gezet maar krijgt ook 10 strafpunten aan de broek. Dat maakt dat een dagje overslaan een héél slechte zaak is voor je plaats in de rangschikking : ook hier blijkt deelnemen belangrijker dan winnen.

Al is dat laatste natuurlijk óók van tel, soms meer voor de supporterende ouders dan voor de kinderen zelf. Dat leidt soms tot betwistingen. Een valse start wordt in de regel door de startmeester wel meteen gecorrigeerd, al blijkt soms pas bij het bekijken van de foto- of videobeelden 's avonds dat er trek- en duwwerk aan de start te pas kwam. In dat geval worden wel eens enkele strafpunten of zelfs een plaatsing achteraan de rituitslag uitgesproken. In tegenstelling tot die start kan je de aankomst uiteraard niet laten overdoen : de beslissing van de aankomstrechtters is onmiddellijk en onverbiddelijk, maar ook zij zijn maar mensen en zien niet altijd alles. Dat de Ronde met een aankomstlint werkt waarin de deelnemers worden opgevangen en niet met een ondubbelzinnige finishlijn is wél zo handig voor het verzamelen van de kinderen en hun buiknummers, maar helpt ook al niet bij het ondubbelzinnig klasseren.

Een ander probleem in de beginjaren was de poging om kinderen in een lagere reeks in te schrijven (“Maar hij verjaart pas in september”) : de reeks heette dan wel “9-10 jarigen”, uiteindelijk was het geboortjaar toch doorslaggevend. Een probleem dat de organisatie wat zelf gezocht had en dat in de jaren 1990 werd rechtgezet door de reeksen naar de geboortjaren te noemen. Wat niet wegneemt dat soms de ouders zich het geboortjaar van zijn kind niet meer exact konden herinneren, wat dan na enkele dagen uitkwam. Diskwalificatie en herinschrijving in de juiste reeks is dan het gevolg.

Het telwerk

Na het lopen wordt de uitslag genoteerd, maar dan moet uiteraard de rangschikking nog worden uitgerekend. Tot 1988 gebeurde dat op papier, waarna vervolgens het klasement werd uitgetikt om in de Ronde-Echo te kunnen publiceren. Leo

Peeters kon dat niet langer aanzien en bood zich aan om een computerprogramma uit te werken om elke dag het klasement te berekenen. Een toepassing op basis van dBase zag het levenslicht. Na de Ronde nam Leo de uitslagen mee naar huis, verwerkte die en bracht ze naar de redactie. Vaak ging dat snel, soms raakte Leo maar moeilijk weg aan de Rondetoog of werd hij onderweg opgehouden – maar uiteindelijk belandden de uitslagen altijd in het

Start van de finale - Jeugdheem 1993.

boekje, waarna Leo er nog eentje meedronk op de redactie en daarbij één keer zo vast kwam te zitten in een stoel van het Jeugdheem dat nog steeds niet helemaal duidelijk is wat er die dag gebeurde.

Na Leo Peeters nam Erik Hurts in 1998 de fakkel over : die gebruikte Excel en werkte op de redactie, zodat het klassement niet meer over en weer moest worden gereden. Na Hurts werkten Tom Bevers en Rob Barrevoets in 2002 een toepassing in Access uit, met enkele extra snufjes zoals een vereenvoudigde inschrijving van kinderen die ook het jaar voordien meeliepen en de mogelijkheid om de diploma's af te drukken. Daardoor gaat het verwerken van de uitslagen redelijk snel waardoor de redactie van de Ronde-Echo 's avonds ook wat vroeger de deuren sluit dan voorheen. Overigens, hoewel het klassement van Broeder Bex op zich eenvoudig is, is het niet zo héél eenvoudig om te programmeren, aangezien je om het klassement van vrijdag te berekenen eerst de uitslagen van de voorgaande dagen moet aanpassen aan de deelnemers die pas later ingehaakt hebben. Op papier niet zo moeilijk, voor een computer een hele klus... maar daar zal de Broeder wel nooit bij hebben stilgestaan...

Alleen voor Essenaren, of toch niet

Nu het toch over fraude ging : dopingcontroles heeft de Ronde nooit doorgevoerd, al werd al eens gedaan alsof, waarbij één keer appelsap werd "geproefd" door de omroeper en zijn assistent om zo te bewijzen dat er niets in de urine van een onverwachte winnaar zat. Ongeoorloofd schoeisel was soms wel een probleem. Spikes en voetbalschoenen zouden op sommige parkoersen erg nuttig kunnen zijn, maar wegens het gevaar voor de andere deelnemers zijn ze verboden, en daar moest af en toe wel eens op gewezen worden. Als er dan geen ander schoeisel voorhanden was, moest er blootsvoets gelopen worden.

Daarnaast geldt het principe dat alleen kinderen die in Essen wonen in de Ronde worden toegelaten. Daar werd echter niet altijd strikt de hand aan gehouden : waarom zou een kind dat in de weekendzone verblijft of een neefje uit Wuustwezel niet mogen meelopen ? In de beginjaren kon dat enkel "buiten klassement", nadien werd er wat soepeler mee omgesprongen. Al blijft de organisatie het principe achter de hand houden, een uitzondering moet kunnen. Het maakte dat de kinderen van de Gooreindse wielerved Edwig Van Hooydonck ooit meeliepen – waarna hun vader ook probeerde om de Ronde naar Wuustwezel te kopiëren, maar dat lukte niet. En het leverde de Ronde ook één van zijn meest bekende deelnemers op, want ooit werd Gert Verhulst zowaar de dagwinnaar ! Zijn ouders brachten hun vakanties immers door in een weekendhuisje in Horendonk. Of hij een pluchen hond als prijs meenam naar huis kunnen we niet met zekerheid zeggen, maar het kan ook niet helemaal uitgesloten worden.

Iedereen prijs !

Grote pluchen beesten waren immers gedurende jaren een vast onderdeel van de prijzentafel. Toch kreeg Verhulst die wellicht niet, want zeker in de beginjaren was het reglement op dat punt vrij streng : wie twee dagen niet meeliep, kreeg geen prijs. En Verhulst liep dus niet alle dagen mee. Nochtans was de Ronde altijd gul met die prijzen. Wie wel elke dag meeliep mocht een keuze maken aan de prijzentafel en kreeg een diploma. De leider in de tussenstand mocht al van in de beginjaren de gele trui dragen en de eindwinnaar kreeg deze ook mee naar huis. In 1991 en 1998 werd de gele trui een witte trui, en in 1983 een blauwe - maar een echte leiderstrui hoort natuurlijk geel te zijn en daar werd nadien niet meer van afgeweken. Daarnaast krijgt de winnaar een gouden medaille, en voor de nummers twee en drie zijn er zilver en brons. In de beginperiode werd men zelfs elke dag naar het ereschavotje geleid om er een geel, grijs of blauw lintje opgespeld te krijgen.

Dagpodium in 1978

Carl Kerstens in het geel en in de rekken - Statie 2001.

Bij de 30e Ronde, in 2002, werd ook de Gouden Trui uitgerekend en symbolisch uitgereikt. Om dat klassement over alle Rondes heen uit te rekenen werden drie punten toegekend voor elke eerste plaats, twee voor elke tweede en één voor een derde plaats. Alle reeksen die de hele week liepen –maar dus niet de volkscross– werden meegeteld. Zo werd een puntentotaal over alle Rondes heen berekend. Beste loper bleek Carl Kerstens, beste loopster Kathleen Suykerbuyk. Vandaag wordt het klassement nog eens geactualiseerd, maar aan de leiding blijven waarschijnlijk dezelfde twee, die immers in de voorbije decennia bij de papa's en mama's nog wel wat puntjes sprokkelde.

Op zaterdag worden traditioneel ook enkele prijzen uitgereikt die niet naar de lopers gaan. Zo is er de kleurwedstrijd waarbij de “tekeningen” (eigenlijk kleurplaten) worden beoordeeld die via de scholen of in de Ronde-Echo verschijnen. De juryering verloopt klassiek als volgt : op vrijdagavond worden de tekeningen eerst in leeftijdsgroepen verdeeld en daarna door enkele deskundige medewerkers beoordeeld. Daarbij gelden in de eerste plaats artistieke criteria. Maar ook andere factoren spelen naar verluidt al eens een rol. Wie al de gele trui wegkaapt krijgt normaal niet de prijs voor de mooiste tekening, en wie de kleurplaat té fraai heeft bewerkt voor haar of zijn leeftijd –naar het oordeel van de jury– haalt het soms ook niet. Ook wie de rebus die elke dag in de Ronde-Echo verschijnt oplost maakt kans op een prijs, uitgeloot door een onschuldige hand die er één pikt uit de juiste oplossing. Tenzij dan de gele truiwinnaar naar boven komt. Of de winnaar van de tekenwedstrijd. De Ronde houdt nu eenmaal van véél winnaars...

Dat was ook de filosofie achter de invoering van het wijkenklassement in 1985 : welke wijk kon het meeste deelnemers samenbrengen ? Dat bleek steevast het Centrum. De speelpleinwerking “avant la lettre” van Jos Konings in de Nollekensstraat zat daar voor veel tussen, naast wellicht het wat grotere bevolkingscijfer van “'t Dorp”. Ook enkele jeugdbewegingen, zoals KSA, deden hun duit in het zakje door elke avond vanuit hun lokaal per fiets samen naar de Ronde te trekken. Omdat er zo geen spanning in zat verdween dit klassement opnieuw na enkele jaren.

Maar al meeloopt, krijgt dus een prijs. Die prijzen moeten worden aangekocht, of als geschenk bij de Ronde belanden. Vaste “prijzenmannen” waren in de loop der jaren Jos Konings, Patrick Boeren, later Matthias Schrauwen en Roel Bevers. Tegenwoordig zorgt Eliese Braat voor de prijzen. Ze konden terecht bij Pol Simons (Stock 1000) in de Veldweg, of bij het IJSboerke voor plasticen ballen. Of men trok de grens over naar Baarle-Nassau. Tegenwoordig wordt geprobeerd om het

De prijszettafel in 1990 met de toen traditionele ballen van het IJSboerke.

hele jaar de promoties her en der in de gaten te houden.

Een ruim en gediversifieerd aanbod is noodzakelijk, wat ook al eens tot miskopen leidde : een prijs die na tien jaar te zijn aangeboden door geen enkele deelnemer werd uitgekozen was wellicht niet écht geschikt. Het overkwamen onder meer een (toegegeven, erg lelijke) kandelaar en een reeks kuisproducten. En natuurlijk was ook niet elke gewonnen prijs een

bron van vreugde. Voor de kinderen zelf, omdat het vliegtuigje wel heel snel stuk ging. Of voor hun ouders, omdat het maar niet stuk wilde gaan... Ook de levende prijzen, vaak schattige konijntjes, kregen niet altijd de goedkeuring van de ouders, die ze al zagen uitgroeien tot een stevige Vlaamse Reus waar ze dag na dag voor moesten zorgen. Maar zeg maar eens nee tegen een kind dat met de gele trui om de schouders een konijn wil adopteren !

Week van de Jeugd

Hoe belangrijk ook, de Ronde draaide nooit om lopen alleen. Al in 1973 werd aan de finale een groot kinderfeest met versnaperingen, het orkest van Kees Verhulst, Pipo de Clown en Dorus gekoppeld. In 1974 verzorgde KWB een familiefeest en maakte Frans Van den Bergh een film over de Ronde. In 1976 zorgde de politie ervoor dat mensen de veiligheidsgordel konden testen en in 1977 organiseerden ze een bekwaamheidsproef voor jonge fietsers.

In 1989 werd de Ronde grondig vernieuwd. Er werden ludieke wedstrijden ingericht, zoals een pyjama-loop, een huisdierenrennen en een skilattenloop. Daarnaast kwamen er nevenactiviteiten zoals (opnieuw) clownoptredens of een poppenkast. Na een aantal jaren –dat gaat zo in de Ronde– ontstond daarbij een vast patroon, met een heksentocht, een ballonwedstrijd, jobben (schijfgooien) en discozwemmen. Een aantal jaren werd ook een grote dropping georganiseerd voor de wat oudere kinderen, waarbij ze met de vrachtwagen van het gemeentebestuur ergens werden afgezet. Wie dat vandaag doet, haalt het tv-journaal. Maar toen vond de organisatie het niet zo vreemd : dezelfde vrachtwagen werd vaak toch al gebruikt om de medewerkers met hun fietsen terug naar het gemeentehuis te voeren, vaak gevolgd door een omroepwagen waarin de recent gelopen rit of een andere gebeurtenis werd becommentarieerd voor het van een rustige zomeravond genietende Essen. De vernieuwde Ronde kreeg de ondertitel “Week van de Jeugd” mee, om duidelijk te maken dat het om méér ging dan lopen. De ondertitel verdween na enkele jaren geruisloos : de merknaam “Ronde van Essen” volstond eigenlijk al.

Met een tweede vernieuwingsgolf in 2001 werd er opnieuw gesleuteld aan het programma. Het discozwemmen werd af en toe vervangen door een kinderfui, al werd meestal toch voor het zwembad gekozen – tot De Vennen definitief tegen de vlakte ging, natuurlijk. Ook de ballonwedstrijd bleef, tot het besef kwam dat helium niet zo goed is voor het leefmilieu. Activiteiten ná het lopen, zoals de dropping of de heksentocht gingen eruit, want ouders zijn graag niet te laat thuis. In de plaats kwamen schminken en XXL-games. Aan de Oude Pastorij werd buikschuiven een klassieker, en later ook bakstapelen. En een springkasteel mag ook niet ontbreken. Zeker op zaterdag is het immers zaak om iedereen voldoende lang bezig te houden : het lopen zelf wordt wat meer uitgesponnen, de pauze duurt wat langer, er is een volkscross en op het einde volgt de prijsuitreiking. Ondertussen moeten de diploma's worden gemaakt (vroeger handgeschreven, de laatste twintig jaar komen ze uit de printer) en een laatste boekje met de einduitslagen.

Discozwemmen in 1994.

Aan het stuur

Wie organiseert eigenlijk de Ronde ? Het antwoord in 1973 was duidelijk : de Jeugdraad – met de uitdrukkelijke belofte van de volle steun van het gemeentebestuur. Ergens in de beginjaren werden ook Atles (nu Esak) en de BGJG (nu de Gezinsbond) even bij de organisatoren gerekend, maar de Jeugdraad bleef de constante factor. Meestal coördineerde de voorzitter van de Jeugdraad de Ronde, soms werd de taak aan een ander bestuurslid toevertrouwd. Dat maakte de Ronde af en toe afhankelijk van het enthousiasme van het Jeugdraadbestuur of de voorzitter daarvan, en af en toe was er daardoor van enige coördinatie nauwelijks sprake. Omdat heel veel medewerkers dezelfde taken als het jaar voordien opnamen, was dat op zich geen onoverkomelijk probleem : ze pikten op maandag de draad op waar ze die het jaar voordien op zaterdag hadden laten liggen.

Zaklopen in Hoek in 1989.

Maar dat blijft geen jaren goed gaan. De situatie leidde in 2001 in goede verstandhouding met de Jeugdraad tot de oprichting van een afzonderlijke Stuurgroep. Die Stuurgroep koos na enkele jaren voor de eigen herkenbaarheid om gele t-shirts te gaan dragen. Elke verwarring met de gele truidragers is evenwel uitgesloten : bij de Stuurgroepleden staat het logo op de rug, niet op de buik. De oprichting van de Stuurgroep

bracht meer stabiliteit in de Ronde, maar creëerde ook een soms wat moeilijke driehoekverhouding Jeugdraad – Ronde – gemeentebestuur. Want wie organiseert praktisch én juridisch de Ronde, en wie beheert het geld ? De opeenvolgende Stuurgroepvoorzitters, Tom Bevers, Annemie Van Loon, Boris Antonissen en Amber Simon moesten zo al eens laveren tussen de verschillende betrokkenen, al kwam het in augustus altijd goed.

Van de hele gemeente

Vooral de verhouding met het gemeentebestuur is nu eenmaal cruciaal voor de Ronde. Er is niet alleen de belofte van “volle steun” van 1973, maar ook het simpele feit dat alleen de gemeente over het nodige materiaal beschikt om de Ronde te realiseren en dat elke dag opnieuw ter plaatse kan krijgen. Dat maakt dat de vrachtwagenchauffeur van de gemeente een essentiële partner is voor de Ronde, en verklaart zeker mee waarom de technische dienst van het gemeentebestuur in 2001 de prijs voor jeugdverdienste, het “Gouden Ei” kreeg, nog vóór de Ronde zélf die prijs in ontvangst mocht nemen. Elke dag moeten de piketten, de tafel, stoelen, de materiaalcoffers, de nadarhekken immers ter plaatse en weer in het gemeentemagazijn geraken. Dat vergt ook al eens enige moeilijke manoeuvres, waarbij een verkeerd inschatting niet altijd helemaal kan worden uitgesloten. Marcel Van Meel, jarenlang de steunpilaar van de technische dienst en grote vriend van de Ronde, dacht zo ooit dat de poort van de Oude Pastorij breed genoeg was voor de wagen met nadarhekken. Dat bleek evenwel niet het geval...

Het gemeentebestuur doet nog meer : een stuk van de administratie (toelatingen, verzekeringen...) verloopt via het gemeentehuis, en van bij het begin werd ook het drukwerk door het gemeentebestuur verzorgd, waarbij Jos Hertogs en Firmin Keuppens heel veel Ronde-Echo's door hun handen hebben zien passeren. Op zaterdag werd voor het drukken van de Echo's gedurende heel wat jaren het hele gemeentehuis ingepalmd, waar Rondemedewerkers alle kopieerapparaten tegelijk draaiende probeerden te houden om zo binnen een redelijke tijd een boekje met de einduitslagen te realiseren. Het eerste jaar leverde dat een bezoekje op van verontruste politiemannen, nadien bleek dat niet meer nodig. Ook daaruit blijkt dat het gemeentebestuur voor de Ronde een grote flexibiliteit aan de dag legt. Ook op de politie kon de Ronde rekenen. In Wildert werden de agenten zelfs eens uit hun combi gezet : de omroepinstallatie van de Ronde deed het niet, maar die van de politie wel. Werner Janssens becommentarieerde de reeksen dan maar vanuit de politiewagen.

Zigzagloop Horendonk 2007.

Toch bleek het gemeentebestuur zelf soms ook de grootste concurrent van de Ronde. De gemeentelijke sportweek die samenviel, of later het intergemeentelijke tienerinitiatief T-Day : veel Rondemedewerkers hebben nooit begrepen waarom het

gemeentebestuur niet gewoon die laatste vakantieweek voor hen kon voorbehouden. Dat er dan plots minder nadarhekken waren, of dat de jeugdendienst echt geen tijd voor de Ronde kon vrijmaken, want “T-Day gaat voor”, schoot bij verschillende generaties van hen in het verkeerde keelgat. Iedereen zou toch moeten weten dat de laatste week van augustus er voor de Ronde is, en alléén voor de Ronde...

Stem Ronde !

Dan maar rechtstreeks naar de burgemeester... en dan lukte het meestal wel. Rondestichter Frans Schrauwen werd schepen van jeugd, nadien burgemeester en vervolgens opnieuw schepen en als het echt nodig was kon de Ronde natuurlijk bij hem terecht. Hij kroop ook al eens in de pen om een stukje voor de Ronde-Echo te schrijven. Als jeugdschepen werd hij opgevolgd door Imelda Schrauwen, die de medewerkers graag op iets lekkers trakteerde, en zo in de voetsporen stapte van Julia van Karel Van den Bergh. Ook de latere jeugdschepenen Dirk Konings (gehuwd met de Gouden Trui), Gino Veraart, Helmut Jaspers en Arno Aerden toonden altijd een hart voor de Ronde, en ook burgemeester Van Tichelt bleek ondanks zijn Kalmthoutse roots het belang van het initiatief altijd te beseffen.

Zo belanden we ook bij de gemeentepolitiek : heel wat geëngageerde jongeren die meewerkten aan de Ronde vonden vroeg of laat ook de weg naar een partijpolitiek engagement. En natuurlijk hebben ook gemeentepolitici kinderen die graag meelopen met de Ronde. Zeker in verkiezingsjaren werd de Ronde zo al eens campagnerrein, met name aan de toeg. Maar iedereen bleef het er altijd over eens dat de Ronde er voor héél Essen is, en als iemand het gevoel kreeg dat er toch wat te veel geprobeerd werd om aan politieke recuperatie te doen werd daar door de medewerkers ook wel eens op gewezen.

Ondertekening van het jeugdcharter op de zaterdag van de Ronde in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van 1994.

Aan de kar trekken of voor paal staan ?

De Ronde kan alleen doorgaan als er genoeg medewerkers zijn. Die komen meestal uit het jeugdwerk. Vooral KSA Heidebloempje (tussen 1981 en 2015 KSJ Heidebloempje) heeft een sterke Rondetraditie : er zijn jaren geweest dat alle medewerkers op één of twee na KSA- of oud-KSA-leid(st)ers waren. Ook bij Chiro Essen-Centrum zit de Ronde ingebakken. Andere bewegingen nemen vaak één dag mee voor hun rekening -al dan niet met een specifieke nevenactiviteit. Een gewoonte die in 1989 ontstond toen werd geprobeerd om op die manier de medewerkersploeg te versterken.

Nogal wat medewerkers blijven na hun jeugdwerkjaren nog enkele tot vele jaren “hangen” in de Ronde : het is een duidelijk afgebakend engagement, en dat maakt het vaak haalbaar. Waar in de eerste decennia minstens enkele jongeren eigenlijk nog de hele zomervakantie gewoon “vrij” hadden en dus de volle week aan de Ronde konden besteden werd stilaan de impact van vakantiewerk of andere verplichtingen duidelijker. Naast oud-jeugdwerkers vonden daarnaast ook enkele andere vrijwilligers de weg naar de Ronde. Wellicht niet toevallig vaak mensen uit het onderwijs : werken met kinderen zit in hun bloed en de Ronde bleek dan vaak ook voor hen de ideale overgang naar het nieuwe schooljaar. Sommige medewerkers nemen ook gewoon enkele dag of een hele week verlof om voor de organisatie van de Ronde in te staan !

De medewerkers van de Ronde zijn herkenbaar aan hun geel-blauwe sjaaltjes, niet toevallig de Essense gemeentekleuren. Die sjaaltjes moeten op het einde van de Ronde ingeleverd worden. Toch moeten er erg regelmatig nieuwe worden gemaakt. Er moeten dus honderden sjaaltjes nog ergens onderaan een Essense kleerkast liggen – net zoals latere archeologen honderden veiligheidsspelden gaan terugvinden op de verschillende parkoersen... Maar eigenlijk herken je de Rondemedewerker vooral aan zijn plaats op de Ronde : achter de inschrijvingstafel, achter de toog, achter de microfoon, aan de aankomst... of op het parkoers zelf. De rekken in Heikant, de hindernissen, de zig-zagbochten van Horendonk vereisen allemaal enkele medewerkers om de jongste kinderen te beschermen – en om te vermijden dat de wat oudere lopers het parkoers enthousiast omver lopen. “Voor paal staan” is dan ook een belangrijke opdracht voor een Rondemedewerker.

50 jaar Ronde zorgt er natuurlijk voor dat de Rondegenen ondertussen ook worden doorgegeven. Veel kinderen van oud-medewerkers lopen mee, zodat die ook zelf de weg terugvinden naar de reeks papa’s of mama’s, of (vaker) naar de toog. En later vinden we die kinderen dan op hun beurt weer terug met een medewerkerssjaaaltje rond de hals !

Vast werk

Bijzonder aan de Ronde is dat enkele taken voor vele jaren door dezelfde mensen worden ingevuld. Jan Van Loon gaf de eerste start en werd opgevolgd door Pol Van Doren. Daarna was het fluitje voor vele jaren in handen van Jos Konings, tot Geert Vandekeybus het kreeg. Die gaf het door aan Bart Van Spaendonk, van wie Amber Simon het overnam. Achter de microfoon stond Ludo Pockelé (één keer vervangen voor Frans Schrauwen), en later nam Marc Claessens het woord over. Vervolgens weerklonk gedurende vele jaren de stem van Werner Janssens over de rondeterreinen, tot ook die het woord doorgaf aan Pieter Van Spaendonk. En ook achter de micro zette de genderverschuiving zich door, want tegenwoordig mag Jimke Donckers zich omroepster noemen. Ook achter de toog vinden we

Inschrijvingstafel Hoek 2018.

vaak dezelfde namen terug (voor de toog ook, maar dat zijn geen medewerkers) : Marc Nelen, Gert Konings, Jonas Schrauwen, Matthias Vandersteen... Danny Scheepers was de vaste boekjesverkoper en frietbevoorradder. Hij liep rond om de boekjes met overtuiging aan de man of vrouw te brengen, maar na zijn vertrek veranderde geleidelijk aan de aanpak en de boekjes worden tegenwoordig aan het tafeltje verkocht waar ook de drankjetons verkrijgbaar zijn. En bij het frieten halen nam Gert Konings het van Scheepers over : die werkte vaak overdag al het kruiswoordraadsel voor de Ronde-Echo af, en had dan 's avonds op de redactie tijd om naar de frituur te rijden.

De inwendige medewerker

Op de boekjes komen we nog terug, maar ook over die frieten valt nog wel wat te zeggen. 's Avonds wordt het Rondeboekje gemaakt, de drank gesorteerd, het geld geteld... Dat gebeurde gedurende vele jaren in het Jeugdheim en nu ook alweer enkele decennia in de Oude Pastorij – naar het boekje wordt het betrokken lokaal steevast “de redactie” genoemd. Alle medewerkers die zin hebben, zijn er welkom. Er moet hard gewerkt worden, natuurlijk, maar er is ook tijd voor een pintje. Rond een uur of elf sloeg dan vaak de honger toe, en begon Scheepers aan de frietlijst. Als alle bestellingen genoteerd waren, ging hij op zoek naar een frituur.

Er was er in die jaren altijd nog wel eentje open, al moest hij af en toe de grens over naar Coenraads in Nispen. Dat veranderde in de loop der tijden : de frituren sloten steeds vroeger. Gelukkig sloot ook de redactie wat vroeger af – maar de honger bleef. Vooraf de nodige afspraken maken met de frietboer, op tijd vertrekken of een bestelling doorbellen en laten afleveren bleek dan vaak de oplossing, waarbij het ongebruikelijke afleveradres (de Oude Pastorie) af en toe voor verwarring zorgde bij de friet-, pizza- of pittakoerier. Het menu durfde inderdaad al eens te variëren – sommige jaren werd er een sport van gemaakt om elke dag iets anders te eten, al stonden er nooit slaatjes op het menu. Tegenwoordig vertrekt er meteen na de laatste loopreeks een WhatsAppje naar alle medewerkers : wie wil wat eten ?

Naast bier en frieten werd in de jaren dat Annemie Van Loon de Ronde coördineerde ook altijd voor koffie gezorgd, een fenomeen dat voor- en nadien nauwelijks werd vastgesteld. Uit diezelfde tijd dateren ook de “zure matten”, het zure gesuikerde kleverige snoepgoed dat bij Sligro werd meegepakt. Die bleken wel een blijver. Dat koffie, zure matten en frieten allemaal niet zo goed samengaan bleek daarbij nooit een bezwaar.

Toch kan de Ronde enige culinaire ambitie niet ontzegd worden : aan de toog waren altijd chips verkrijgbaar, de ideale beloning na enkele looprondjes. Gedurende vele jaren stond het ijscoorretje van Keuppens broederlijk naast die toog op het parkoers en konden er lekkere ysco's worden gekocht (de schrijfwijze met y maakte dat het woord ook in het “Rondealfabet kon fungeren dat elke avond werd opgemaakt). En op zaterdag zijn er ondertussen ook alweer heel wat jaren smakelijke hamburgers verkrijgbaar, waarmee de lopers kunnen recupereren en de medewerkers de laatste loodjes van de Ronde kunnen volhouden. Leon Schrauwen en Willy Hereygers staan daarbij al vele jaren voor en achter de bakplaten.

Hamburgers - Jeugdheem 2010.

Geen spijs zonder drank, uiteraard. De toog is een essentieel onderdeel van de Ronde. Vaak wordt die als eerste geplaatst en als laatste terug weggehaald. Bij de al genoemde chips hoort uiteraard een koele cola, en de aanmoedigingen voor zoon- of dochterlief verdienen dan weer een frisse pint. Maar hoe hou je die fris ? Op zaterdag is er een tapinstallatie en koelwagens, maar in de week wordt er uit bakken getapt. Om het bier toch koud te zetten werd gedurende enkele jaren ijs gehaald bij Vishandel Schot's. Soms “nieuw” ijs, soms ijs dat de hele dag al vis had vers gehouden. Dat het bier wél fris smaakte maar niet altijd even fris rook zorgde dan toch wel voor een kleine domper op de feestvreugde ! Tegenwoordig gaat de koelkast gewoon mee naar de Ronde.

Het geld van de Ronde

Deelnemen aan de Ronde is gratis. Meer nog : het brengt op, want elke deelnemer krijgt een diploma en een prijs. De Ronde organiseren is natuurlijk niet gratis : er zijn balpennen en kaften nodig, er moeten gele truien, medailles en prijzen worden gekocht en boekjes gedrukt, er wordt een springkasteel gehuurd, ... Echte sponsoring heeft de Ronde nooit gewild, al werd af en toe wel eens iets aanvaard in ruil voor enige publiciteit, met name de rugnummers die gedurende vele jaren door Gazet Van Antwerpen en later door andere bedrijven werden geschonken. Het gemeentebestuur draagt een aantal kosten rechtstreeks. En daarnaast zorgen de verkoop van drank en etenswaren voor de nodige inkomsten. Ook de Ronde-Echo's worden verkocht en brengen dus wat geld in het laatje, en de bescheiden merchandising van Rondedekleding en andere -gadgets levert ook wel wat op.

Visi's om de drank te koelen - 1988

Af en toe overstegen de uitgaven de inkomsten, maar meestal bleek de Ronde financieel gezond, ook nadat er een flink bedrag aan een goed doel werd afgestaan. Daarom werd in het begin van de jaren 2000 geïnvesteerd in de aankoop van enkele tenten (tegen de zon of tegen de regen) en ander materiaal. Dat werd dan bij de gemeente opgeslagen samen met de andere “bezittingen” van de Ronde : de prijzen en de uiterst belangrijke “Rondekoffer” waarin eigenlijk alles zit wat er nodig is om de Ronde te organiseren. Enkele jaren geleden verdwenen de tenten evenwel uit het magazijn van de gemeente zonder een spoor achter te laten. Gelukkig stelt het gemeentebestuur zelf nu tentjes ter beschikking.

Over de goede doelen van de Ronde valt nog wel wat te zeggen. Het begon in 1990 met “Gehoor voor Mariette”, waarvoor

Aan de start in Statie in 1988.

7.500 BEF (186 EUR) werd bijeengespaard. Twee jaar later werd gekozen voor de BRTN-campagne “Kom op tegen kanker” en vervolgens passeerden in de loop der jaren heel wat goede doelen de revue. Vaak werd het ene jaar gekozen voor een Essens initiatief en het daaropvolgende jaar voor één buiten de gemeente. In de Ronde-Echo verschijnt een woordje uitleg, de begunstigen komen eventueel naar de Ronde en krijgen na afloop een symbolische cheque met een bedrag van enkele honderden euro’s – afhankelijk van de opbrengst, en dus eigenlijk van de dranklust van het Rondepubliek. En dus ook van het weer.

Rondeweer

De Ronde en het weer, niet altijd een goede combinatie. De Ronde gaat buiten door en regen is niet zo leuk. Regen op maandag zorgt voor een slechte start, met minder deelnemers. Maar naar het aanvoelen van de medewerkers regent het vooral veel op donderdag – “Doet de Ronde zig en zag, dan regent het de hele dag” zou je kunnen zeggen. Het regent ook wel vaak op vrijdag. En op woensdag. En op de andere dagen. Soms werd er daarom wel eens een rit van de Ronde afgelast, het vaakst gebeurde dat voor het hindernissenparkeers. Maar eigenlijk bleek regen vooral heel hinderlijk voor de inschrijvers, omdat de papieren nat werden. Met de aankoop van de partytenten werd daarvoor een oplossing bedacht, en sindsdien werd er nooit meer tot een afgelasting overgegaan, al werd al eens besloten om de reeksen zo snel mogelijk na mekaar af te werken – en om een hindernis te schrappen of wat eenvoudiger te maken.

De Ronde-Echo

Van bij het begin bracht de Ronde elke dag ook een boekje uit : de Ronde-Echo. In de beginjaren werd dat door de jeugdbewegingen aan de man gebracht in de Essense straten, naar Itegem's model en naar het voorbeeld van de krantjes die in tijdens de Tour de France werden verkocht. Zo had in 1975 de Ronde-Echo maar liefst 350 abonnees. Maar die verspreidingswijze bleek niet vol te houden en daarna werd het boekje elke avond op en rond het parkeers verkocht. De oplage ligt daarbij meestal ergens tussen 80 tot 120 exemplaren. Daarbij lag de prijs gedurende vele jaren vast op 20 BEF of 0,50 EUR, wat in 2012 werd verdubbeld tot 1 EUR. Omdat de drukkosten door de gemeente werden gedragen (behalve op zaterdag waar de laatste jaren naar de dagbladhandel wordt uitgeweken) is de boekjesverkoop een zuivere winst voor de Ronde. Daar staat wel tegenover dat de boekjes vele jaren lang in de loop van de dag moesten worden “geraapt” : alle bladen werden netjes op een stapel gelegd, en de rapers deden zoveel rondjes rond de tafel als er Echo's nodig waren. Vervolgens werd er een nietje in geklopt, als de nietjesmachine meewilde. De boekjes gingen in de doos en die ging mee naar de Ronde. In principe toch, want die doos is wellicht ook het vaakst “vergeten” item in de Rondegeschiedenis. Snel terug naar het redactielokaal was dan ook regelmatig de boodschap...

Iedereen leest de Ronde-Echo - Horendonk 2016

In de beginjaren was er overigens geen vast redactielokaal, en werd er in een plaatselijk café aan de Echo gewerkt. Al snel vond de redactie een onderkomen in jeugdhuis Thor. De redactie bleef op het Jeugdheem, eerst in de lokalen KSA/KSJ en vanaf 1992 in de nieuwbouwllokalen van de Chiro. Eén keer werd uitgeweken naar de lokalen van Actiegroep Z. In 1997 trok de redactie naar de Oude Pastorijs om daar niet meer weg te gaan.

Traditioneel begon het redactiewerk na de Ronde. Het belangrijkste werk was het verwerken en uittypen van de uitslagen. De tijd die er nog over was werd besteed aan andere bijdragen. Klassiekers werden het Ronde-alfabet, de wist-je-datjes, het kruiswoordraadsel en de rebus. De overgang naar de uitslagenverwerking op de computer in 1989 zorgde voor wat meer tijd voor schrijfwerk, en zo zagen een redactioneel en een dagverslag het levenslicht. De poëzierubriek (meestal zeer progressief “pooweesie” gespeld) volgde wat later maar ging ook heel wat jaren mee, met als eigen kenmerk dat de poëten Geert Vandekeybus en later Roel Bevers er pas laat op de avond aan begonnen : eerst moet de inspiratie komen. Die bleek ook voor de kruiswoordraadselmakers niet altijd evident : wist vader Jos Konings het meestal nog met niet al te veel zwarte vakjes op te lossen, zoonlief Gert moest al eens een nieuwe afkorting bedenken. Het raadsel overleefde het vertrek van de familie Konings niet, de rebus ging het beter af : die maakte de overstap naar de computer, zodat niet alleen de eenvoudig te tekenen den (-n) het bepaald lidwoord kon voorstellen, maar ook al eens de kaart van een Scandinavisch land (-nemarken) werd ingezet. Ook informatie over het parkoers, het reglement, het goede doel, ... mocht uiteraard niet ontbreken in de Ronde-Echo.

De technologie staat niet stil

Vanaf 1999 kwam daar ook een fotorubriek bij. In de jaren voordien werden af en toe al eens foto's gepubliceerd, maar daar zat altijd wat vertraging op : de foto moest worden afgemaakt en ingescand worden. De komst van de digitale fotografie liet toe om de foto's dezelfde avond nog te verwerken, en Tom Bevers nam voor vele jaren het digitale fototoestel in de hand. De Ronde bleek nochtans zeker in het begin niet de ideale omgeving : je moest afdrucken vóór de lopers in zicht kwamen – gelukkig moesten ze af en toe afremmen voor een hek, een paal of een hindernis. En na de pauze trad de schemering in... In de loop der jaren verbeterde de technologie en kon er vaak een keuze worden gemaakt uit een reeks opeenvolgende foto's. Met als gevolg dat, zoals we al aanhaalden, ook af en toe 's avonds op de redactie werd ontdekt dat een onverwachte ereplaats het gevolg was van “pootje-lap”... Naast foto's werd er op een aantal Rondes ook gefilmd. Ook daar maakte de

De redactie in de Oude Pastorijs in 2009

pellicule plaats voor digitale dragers en zo maakte Jasper Van Landeghem gedurende enkele jaren een videodagverslag van elke Ronderit, dat op de sociale media werd geplaatst.

Niet alleen de foto's ondergingen een grote technologische evolutie. In het begin werd uiteraard met een mechanische typemachine gewerkt, waarbij fouten enkel met de correctievloeistof Typex konden worden gecorrigeerd. Illustraties werden uit de prentjesdoos gehaald (vaak die uit de collectie die KSA voor de eigen Jodela bijhield), met de schaar uitgeknipt en met Pritt opgeplakt. Later

volgde de elektrische typemachine, al snel gevolgd door de pc. Tegenwoordig worden op de redactie enkele laptops opengeklapt, en worden illustraties digitaal ingevoegd. Artikels worden ook al eens vooraf geschreven en het geheel kan ook na het sluiten van de Pastorijs verder worden afgewerkt – een taak die eerst Boris Antonissen en later Alexander Michiels voor zijn rekening nam. Daardoor zijn de redactieavonden die tot ruim na middernacht duurden verleden tijd geworden. Zoals die keer dat om half twee werd beslist om het boekje zonder uitslagen te publiceren als Leo Peeters er niet binnen vijf minuten zou zijn. Hoewel er geen gsm was om hem te bellen, haalde Leo als bij wonder de deadline alsnog !

Schrijven is natuurlijk één ding, maar niet alle schrijfsels kunnen altijd zomaar worden gepubliceerd. Soms werd er een formele of informele filter ingebouwd, met een eindredacteur die alles nog even nakeek vooraleer het naar de drukker

vertrok. Jos Konings speelde die rol, later soms de coördinator of een ander redactielid. Zo zorgden Annemie Van Loon en later Pieter Van Spaendonck en Tine Suykerbuyk er lang voor dat minstens de spelfouten uit de Echo werden gehaald. Meest omstreden bleek daarbij de spelling van het woord ~~parcours~~ parkoers – jammer genoeg een term die absoluut nodig is voor al wie de Ronde wil beschrijven...

Het buitenbeentje

Niets lijkt zo veel op de Ronde van het ene jaar als die van het jaar voordien of die van het volgende jaar. Dat geldt voor 48 van de 49 Rondes, want wat niemand ooit had durven vrezen gebeurde in 2020 : de Covidpandemie maakte het onmogelijk om een klassieke Ronde van Essen te organiseren. Toch ging de 48e Ronde door, zei het met een unieke formule : in elke wijk, op de gewone Rondelocatie, konden kinderen met hun eigen “bubbel” (meestal hun eigen gezin) een Rondegerelateerde activiteit uitvoeren. De nodige instructies konden daarvoor afgehaald worden bij de gemeente of de VVV, en konden ook op de sociale media worden teruggevonden. Ook op de Rondelocaties hingen de nodige instructies en kon met een QR-code een filmpje worden bekeken. Daarbij werd een aftekenkaart voorzien en wie kaart volkreeg kon bij Keuppens een ijsje gaan halen en kreeg nadien een Rondediploma in de brievenbus.

Als thema werd voor “piraten” gekozen, en wie de verschillende locaties aandeed en daar de schatkaart volgde vond telkens een kleine opdracht waarvan de oplossing kon worden ingevuld. Opmerkelijk is overigens dat wegens werken het parkoers in Horendonk niet kon worden gebruikt, zodat de 48e Ronde ook de enige is die daar is uitgeweken (naar de wei bij Akkermans), al viel dat in al de ongewoonheid van die Ronde natuurlijk niet echt op. Het gebruikte materiaal werd op elke locatie elke dag vernieuwd of ontsmet. Uiteindelijk namen 18 kinderen aan deze unieke Ronde van Essen deel. Zonder hen zouden we vandaag uiteraard niet aan de 50e editie toe zijn !

Op de receptie voor de 20e Ronde in 1992 : de mannen gemeentelijke technische dienst : Pé Baeten, Albert Van Meel en Gerard Brouwers.

De Ronde jubileert

Maar vandaag jubileert de Ronde van Essen dus wel degelijk. Dat gebeurde eerder ook al : de 20e, de 25e, de 30e en de 40e editie werden telkens gevierd. Voor de 20e editie kwam er een receptie op het gemeentehuis en werden er ook herinneringswimpels voorzien. De 30e Ronde kreeg een jubileumboekje, en voor de 40e werd op donderdag een grote taart voor alle oud-medewerkers, lopers en andere aanwezigen aangedragen. Jammer genoeg werd daarvoor de donderdag uitgekozen, de traditionele regendag van de Ronde – die dag goot het dan ook pijpenstelen. Maar 's avonds zette een

gelegenheidsredactie van oud-medewerkers opnieuw een jubileumboekje in elkaar, met behulp van enkele voorhistorische typmachines.

In 2009 won de (Stuurgroep van de) Ronde van Essen het Gouden Ei, de prijs voor jeugdverdienste van de gemeente Essen. Een mooie waardering voor een succesvol initiatief !

Epiloog

50 keer Ronde van Essen. Wat verklaart dat een jeugdwerkinitiatief het zo lang volhoudt ? Niet dat het heel gemakkelijk is om te organiseren, want zes dagen na elkaar op een andere locatie iets opbouwen en weer afbreken is geen evidentie en vraagt een grondige planning vooraf. Maar de Ronde viel al na enkele jaren in een vast patroon, wat de organisatie ervan vergemakkelijkt, en dat vaste patroon bleek ook goed bestand tegen de tand des tijds. Uiteraard ging de Ronde met de tijd mee, zoals u al kon lezen, maar zaklopen is vandaag eigenlijk nog altijd even leuk als in de jaren 1970, en een wedstrijd waar winnen wel plezierig is maar meelopen nog meer blijkt ook vandaag nog te werken. Voor kinderen is het best wel spannend om voor een groot en enthousiast publiek aan te treden, en voor hun ouders is het even leuk om hun kroost mee te zien

lopen. De omkadering zorgt er mee voor dat iedereen er plezier aan beleefd : een omroeper die de wedstrijd nog spannender maakt – en die ook toelaat om ze van aan de toog nog mee te volgen.

Net zoals in de beginjaren blijven drie factoren cruciaal : gemotiveerde medewerkers -uiteraard allemaal vrijwilligers- die liefst niet voor één dagje maar voor jaren Ronde-engagement kiezen, een gemeentebestuur dat de materiële lasten op zich neemt en papa's en mama's die hun kroost aanmoedigen om mee te (blijven) lopen. Op die manier kan de Ronde er nog wel enkele decennia tegen !

Tom Bevers, augustus 2022